

A gidrán ló eredete

Származása, eredete A fajtaalapító³ Gidran Senior arab telivő³ má³nt bá³rá³ Fechtig v³ás³rolta Egyiptomban 1916-ban. kis szárga má³nt B³ibolná³n 6 t³örzsm³nt adott, amelyek k³öz³ül Gidran II nevu fia ker³ült Mezohegyesre, ahol vegyes: holsteini, mecklenburgi, magyar, erd³elyi, arab és moldvai kancaanyagot fedezett.

A kancák származás szerinti csoportosítását az 1840-es évek elején vezették be. Ekkor derült ki, hogy az V. században. "Sárgam³nes" kancaállomány fok³nt Gidran származás³. A később klasszikus³ v³ált mezohegyesi vonaleny³észtés, melyben a fajta egyedei apai ágon egy-egy vonalalapító³ má³ntre vezethetők vissza, ez időtől kezdve lett tudatos gyakorlat.

Gidrán fajtá³ tulajdonképpen a má³nt szá³ad k³öz³e á³ta beszé³hetünk, miután az osztrák Kriegsministerium a gidrán állományt 1885-ben hivatalosan is áll³áll³ fajtának minősítette.

Az eredeti gidrán állomány 15 osz³ra vezethető vissza, melyekből az idők során több család is kihalt.

A rokonyeny³észtés elkerülése, valamint a fajta k³üllemi és teljes³tm³ny-értékek javítása érdekében alkalmaztak angol telivő³ má³nteket, melyek ivadékaik között a kancákat egy-két generáció³ után fajtatiszta gidrán má³nttel visszakeresztették. A telivő³ apaság³ (F1) má³nteket egészen kivételes eseteket leszámítva a tenyésztők kizárták.

A má³ntes állomány 1849. és 1920. között 100 k³öz³li t³örzskancával stabilizálódott. Ez a létszám lehetővé teszi a fajta fedezmény- és kancak³nt³is-igény³nek biztosítását, kelő genetikai divergenciát biztosított, és megfelelő szelekció³ra is lehetőséget adott.

1920. március 20-án, a román megszállást követően, az akkor létező szerinti 98 gidrán kancából a román királyi csapatok 74 kancát hadiszállományukat magukkal vittek. 11 kanca a harcok során elkallódott, mindössze 13 egyed maradt meg. Ebből az igen súlyosan megfogyatkozott állományból 1944-re sikerült a kancak³nt³mot 90-re fejleszteni, mikor is a II. világháború³ következéskor beállított veszteségek miatt 1948-ban 28 kanca érkezett vissza a román metországi Bergstettenből.

A két világháború közötti időszakban az állomány konszolidálására a korábbi ellentmondásos tapasztalatok miatt csak kisebb mértékben használtak telivő³ má³nteket, hanem kisb³ri-fő³ (Maxim V, Kozma III) és arab (Mersud Siglavý VI, Gazal III) má³ntekkel próbálkoztak igen jó eredm³nyel. Ez időtől kezdve konszolidálódott a fajta anglo-arab jellege, eltűntek a használatbeli problémák, s minden tekintetben egy igen kiváló, értékes állomány alakult ki viszonylag rövid idő alatt.

A II. világháború után 1957-ig az erosen megfogyatkozott állomány fejlesztése, a meglévő vonalak megőrzése keré³ a közép³pontra. 1957-ben politikai döntés alapján a teljes gidrán populációt Mezohegyesről a Dalmandi Állami Gazdaságra helyezték át. A hatvanas-hetvenes évek lényeges³ irányítási koncepciója a hagyományos fajták állományának eroteljes visszazás³ és ezen fajták t³örzskancáinak nyugati fajtákkal v³gzett átkeresztése volt. Ez oly mértékben "sikerült", hogy 1975-re a teljes gidrán állomány mindössze 3 fajtatiszta má³ntből és 16 t³örzskancából állott.

1975-ben az Országos Állattenyésztési Felügyelőség az Állattenyésztési Kutatóintézet közreműködésével állományból 21 gidrán származású kancát és Bulgáriából 2 má³nt v³ás³rolt, és Borodpusztán új t³örzsteny³ alapított. A borodpusztai tenyésztés több gazdálátás után a Pannon Agrártudományi Egyetemhez, és 1996-ban az ebből áll³ int³ézm³ny³ alakult Pannon Lovasakadémia³hoz keré³lt a Szé³nt³d melletti Mar³cpusztára, mint gé³ntez³ny tenyésztés. Időközben 1988-ban már ugyancsak idekerült a Dalmandi Mezogazdasági Kombinát megszüntetett sz³tv³ny³ má³ntes³nek kancaállomány is.

A román hadsereg által elzárkóztított állományból a Radautzi Má³ntes 55 kancát vett tenyésztésbe, melyeket az új fajtatisztán tenyésztés³ tovább a román lényeges³ irányítási v³ás³ival. A korábban hetvenes létszám állományban 1989-ben igen nagy mértékű állománycsökkenést hajtottak végre, minek következtében az állomány nagyobbik fele a tenyésztés sz³tv³ny³ra elveszett.

1989-től kezdődően a fajta fenntartásával, nemesítésével kapcsolatos feladatok a Kisb³ri-fő³ lényeges³ és Gy³let keré³ben zajlanak.

Fenotípusa

Küllem³ Eroteljes szervezete, nagy³im³, elg³ t³örz³meges, közép³nehéz h³jas és h³mos t³-pus³ fajta. Feje a test³melleg arányos nagyságú, közép³magasan t³örz³, egyenes profilvonalú, esetenként k³fürtös. Nyaka közép³magasan illesztett, közepesen hosszú, kifejezett baltavág³ssal, a má³ntek³ általánosan jó³ v³elt. Az alacsony illesztett, izomszegény nyak a kancák³ is tenyésztésből kizárás³ t³örz³nyez³. Marja kifejezett, hosszan h³tbány³, el

jár izmolt. Hátja kárzipesen hossz, elg nagy szjmban vannak hosszabb trrsu egyedek. gyka kárzipesen hossz elg feszes. A szágy szles, jár izmolt, a mellkas trbb-kev-sb mly, jár dongázott.

Az anglo-arab hatás ellenre jelenlegi állományunk feltunoen eros csontozat. Az eroteljes szervezet kifejezésre jut a trmegességben is. Ennek oka, hogy az utábi 20 ében alkalmazott mnek esetében a nagy rjmának kitntetett szerepe volt (Gidran IV, VIII, X, XI). A járvoben ckituzás a testtrmeg megorzése mellett a nemesség, az elegancia fokozása. A lájszerkezet trbb-kev-sb szabályos, az állomány durva lájszerkezeti hibákt mentes. A mozgás kárzipes hosszúság, akciájban, rugalmasságában gyakran jav-tásra szorul.

Mretei

Mnek: Kancák:

Marmagasság bot: 160-168 155-167 cm

Marmagasság szalag: 173-180 165-177 cm

vmret: 188-200 85-198 cm

Szárktrmret: 21-23 20-22 cm

Sz-ne

Kizárág sárga, trbb-kevesebb jeggyel.

%rtkmro tulajdonságai, hasznáthatás

Trbbhasznó melegvru fajta. Hátas és fogatlának egyaránt megfelelo. A hazai lovassportban számarányánál nagyobb hányadban találunk eredményes egyedeket.

A d-jugratásban Medve, Gidran XI, Agresszor, a militaryban Ibolya nemzetközi szinten is megállta a helyét. Kis látszámú állomány folyta szelekciós lehetősége viszonylag korlátozott. Mint oshonos gónrezerv fajta, a magyar állattenyésztésben kultúrtártáneti és genetikai ártáket is kápvisel. Egyes kancacsaldjai 20-25 generáciás mlttal is rendelkeznek.

Elterjedtsége, állomány nagysága

1992.-tol a fajta fenntartása és nemes-toje a Kisbóri-för Lásztényésztő Országos Egyeslet. A gidrjn-tenyésztés ezen egyeslet keretén belül a lál trnyésztési szabályzat alapján végzik a fajtafenntartás tevékenységét. Egyeslet nyilvántartásai szerint 1996-ban 21 tulajdonos kezén 102 kanca állt tenyésztésben. Az 1998-as fedeztetés idnyre 160 kancát párosítottak. Az állomány 42 %-a 8 eredeti mezohegyesi kancacsaldra vezethető vissza. Ebből ketto csak egy-egy kancával kápviselteti magát, egy család eredete bizonytalan. A trbbi kanca gidrjn származás, de ncpies eredetu.

Az apaállatok darab- és vrvonalsáma a fajta továbbvitele szempontjáb legendo. Szksés a populációs genetikai variabilitásnak megorzése mellett a kálemi és belső ártákmro tulajdonságok megorzése és jav-t mdon, hogy a jelenlegi mrvonalak és kancacsaldok kárzál egyik se jusson kizárágos helyzetbe.

Minden förvör jellegu fajta igényli rendszeres idközszaknt a kiindulás fajtákkal végzett cseppvör-keresztésst. Egyeslet tenyésztési programja szerint kizárág arab és angol telivör mnek alkalmazásával, a klasszikus tenyésztési elvek alapján k-vájnjuk megvalás-tani.

Magyarországon k-vál csak Románia és talán Bulgária rendelkezik még kisebb populáciával, ezért fajtatisztán v fenntartása a Világtrkság szempontjáb is jelentos.